ECLI:LV:AT:2022:0930.A420275417.12.S
Lieta Nr. A420275417, SKA-134/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2022.gada 30.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Anita Kovaļevska, Dzintra Amerika, Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu piešķirts sertifikāts internās aprūpes māsas specialitātē, sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 16.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ vērsās Latvijas Māsu asociācijā, lūdzot viņu resertificēt internās aprūpes māsas specialitātē. Asociācija ar 2017.gada 30.marta lēmumu atteica resertificēt pieteicēju internās aprūpes māsas specialitātē, jo pieteicēja nav pierādījusi, ka viņai būtu teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas, lai veiktu internās aprūpes māsas pienākumus pacientiem, kas ir vecāki par 18 gadiem.

Veselības ministrija, izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, ar 2017.gada 17.jūlija lēmumu uzdeva Latvijas Māsu asociācijai atkārtoti izvērtēt pieteicējas resertifikācijai iesniegtos dokumentus un izdot administratīvo aktu par pieteicējas resertifikāciju internās aprūpes māsas specialitātē, ietverot administratīvajā aktā nosacījumus, ka: 1) pieteicējai ir tiesības strādāt tikai ar pacientiem, kuru vecums ir no 0 līdz 18 gadiem; 2) pieteicējai ir tiesības internās aprūpes māsas specialitātē strādāt ar pacientiem, kas ir vecāki par 18 gadiem, tikai pēc sertifikācijas eksāmena nokārtošanas.

[2] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu piešķirts sertifikāts internās aprūpes māsas specialitātē bez ierobežojošiem nosacījumiem.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2019.gada16.jūlija spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr. 943 „Ārstniecības personu sertifikācijas kārtība" (turpmāk – Sertifikācijas kārtība) 47.2.apakšpunktam ārstniecības personai resertifikācijas veikšanai ir jāiesniedz profesionālās darbības pārskats attiecīgajā pamatspecialitātē, papildspecialitātē vai ārstnieciskajā vai diagnostiskajā metodē. Pieteicējas iesniegtajā dokumentā ir norādīts, ka viņa ir strādājusi Tuberkulozes un plaušu slimību centra bērnu nodaļā.

Internās aprūpes māsas kompetence, nepieciešamās teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas ir noteiktas Ministru kabineta 2009.gada 24.marta noteikumu Nr. 268 „Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu" (turpmāk – Izglītības noteikumi) 525. un 526.punktā. Atbilstoši 525.1.apakšpunktam internās aprūpes māsas kompetencē ir sadarbībā ar internistu, kardiologu, endokrinologu, gastroenterologu, nefrologu, pneimonologu, reimatologu un infekcionistu dažāda vecuma pacientu grupu aprūpe infekciozu un neinfekciozu, toksisku, neoplastisku, alerģisku, imunoloģisku, metabolisku un deģeneratīvas ģenēzes sirds un asinsvadu, elpošanas, gremošanas orgānu, nieru un urīnceļu, locītavu un balsta aparāta, iekšējās sekrēcijas orgānu, limfas un asinsrades orgānu slimību gadījumos. Interpretējot šajā tiesību normā ietverto jēdzienu „dažāda vecuma pacientu grupas", ir noskaidrojams, kādā nozīmē tas lietots.

Internās aprūpes māsa sadarbojas ne tikai ar ārstu internistu, bet arī ar kardiologu, endokrinologu, gastroenterologu, nefrologu, pneimonologu, reimatologu un infekcionistu. Visām šīm specialitātēm, izņemot internistu, ir attiecīgas bērnu ārstu specialitātes. Atbilstoši Izglītības noteikumu 510.punktam sadarbība ar minētajām ārstu pediatru apakšspecialitātēm ir bērnu aprūpes māsas kompetencē. Līdz ar to Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunktā ietvertais jēdziens „dažāda vecuma pacientu grupas" ir attiecināms uz dažāda vecuma pieaugušajiem (jaunieši, vidēja vecuma pacienti, geriatrijas (cilvēki, kas vecāki par 65 gadiem) pacienti), un internās aprūpes māsas kompetencē ir sadarboties ar minētajā tiesību normā uzskaitītajiem ārstiem, kas nodrošina pieaugušo pacientu aprūpi. Tādējādi internās aprūpes māsas sertifikātu resertifikācijas ceļā var iegūt medicīnas māsa, kuras iepriekšējā profesionālā darbība saistīta ar pieaugušo pacientu aprūpi.

[4] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, izsakot turpmāk minētos iebildumus.

[4.1] Tiesa kļūdaini interpretējusi Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunktu, nepamatoti secinot, ka jēdziens „dažāda vecuma pacientu grupas" ir attiecināms tikai uz pieaugušiem pacientiem. Likumdevējs nav vēlējies ierobežot internās aprūpes māsas kompetencē esošās darbības ar noteikta vecuma grupas pacientiem. Lai arī Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunktā minēto slimību ārstēšanu bērniem veic ārsti, kuri ir tiesīgi veikt ārstēšanu pediatra apakšspecialitātēs, minēto slimību skarto pacientu aprūpe nav bērnu aprūpes māsas kompetencē.

Atbilstoši lietā esošajiem studiju plāniem internās aprūpes māsa apgūst arī aprūpi pediatrijā. Tiesas secinājumi, ka šo studiju ietvaros pediatrijas apguvei tiek veltīts nepietiekams stundu skaits, ir subjektīvi un tādēļ nepieļaujami.

Latvijas veselības aprūpe ir veidota tā, ka darbu ar bērniem veic arī attiecīgo jomu speciālisti, kas nav specializējušies pediatrijā. Piemēram, valsts SIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" ir nodarbinātas arī tādas ārstniecības personas, kuras nav pediatrijas apakšspecialitāšu pārstāvji. Pediatra apakšspecialitāšu pārstāvji, ar kuriem sadarbojas bērnu aprūpes māsa, nenodrošina veselības aprūpi bērniem visās jomās. Attiecīgajās jomās veselības aprūpi veic ārstniecības personas, kuras veic dažāda vecuma pacientu grupu aprūpi. Tādējādi Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunktā ietvertais jēdziens

„dažāda vecuma pacientu grupas" ir lietots apzināti, attiecinot šo jēdzienu ne tikai uz pieaugušajiem, bet arī uz bērniem.

[4.2] Tiesa pārkāpusi savu kompetenci, spriedumā secinot, ka pieteicējai Latvijas Māsu asociācijas lēmuma pieņemšanas laikā nepiemita praktiskās iemaņas darbam ar pieaugušiem pacientiem. Šāds secinājums ir tikai sertifikācijas komisijas kompetencē.

[5] Veselības ministrija un Latvijas Māsu asociācija paskaidrojumā norādījusi, ka pieteicējas kasācijas sūdzība nav pamatota, un lūdz to noraidīt.

Motīvu daļa

[6] Lietā ir strīds, vai internās aprūpes māsas pamatspecialitātē var resertificēt ārstniecības personu, kurai iepriekš ir piešķirts internās aprūpes māsas sertifikāts un kura pēc šī sertifikāta iegūšanas ir veikusi bērnu veselības aprūpi.

[7] Atbilstoši Sertifikācijas kārtības 47.2.apakšpunktam resertifikācijas veikšanai ir nepieciešams profesionālās darbības pārskats attiecīgajā pamatspecialitātē. Savukārt 49.2.apakšpunktā ir noteikts, ka resertifikāciju nepiemēro, ja sertifikāta derīguma termiņa laikā profesionālā darbība sertifikātā norādītajā pamatspecialitātē veikta mazāk nekā trīs gadus (*visas tiesību normas aplūkotas redakcijā, kas bija spēkā pārsūdzētā sprieduma sastādīšanas laikā*). Minētais nozīmē, ka resertifikācijas obligāts priekšnoteikums ir ārstniecības personas profesionāla darbība tieši attiecīgajā pamatspecialitātē, turklāt šai darbībai ir jābūt vismaz trīs gadus. Līdz ar to ir pamats pievērsties jautājumam, kādas darbības ir pieskaitāmas internās aprūpes māsas profesionālajai darbībai.

[8] Internās aprūpes māsas kompetence ir atklāta Izglītības noteikumu 525.punktā. Atbilstoši šo noteikumu 525.1.apakšpunktam internās aprūpes māsas kompetencē ir sadarbībā ar internistu, kardiologu, endokrinologu, gastroenterologu, nefrologu, pneimonologu, reimatologu un infekcionistu dažāda vecuma pacientu grupu aprūpe infekciozu un neinfekciozu, toksisku, neoplastisku, alerģisku, imunoloģisku, metabolisku un deģeneratīvas ģenēzes sirds un asinsvadu, elpošanas, gremošanas orgānu, nieru un urīnceļu, locītavu un balsta aparāta, iekšējās sekrēcijas orgānu, limfas un asinsrades orgānu slimību gadījumos.

Kasācijas sūdzībā ir argumentēts, ka tiesību normā lietotais jēdziens „dažāda vecuma pacientu grupas" norāda uz to, ka internās aprūpes māsas kompetencē ietilpst arī bērnu veselības aprūpe, līdz ar to pieteicējas profesionālā darbība slimnīcas bērnu nodaļā ir atzīstama par atbilstošu.

Senāts šo kasācijas sūdzības argumentu atzīst par kļūdainu. Nav pamata jēdzienu „dažāda vecuma pacientu grupu aprūpe" aplūkot atrauti no pārējā Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunkta satura. Minētais jēdziens ir aplūkojams kopsakarā ar normā norādīto, ar kādu specialitāšu ārstiem sadarbojas internās aprūpes māsa. Tas nozīmē, ka internās aprūpes māsas kompetencē ir tāda vecuma pacientu grupu aprūpe, kādas ir attiecīgo specialitāšu ārstiem. Atbilstoši Izglītības noteikumos norādītajam internista, kardiologa, endokrinologa, gastroenterologa, nefrologa, pneimonologa, reimatologa un infekcionista kompetencē nav bērnu veselības aprūpe (attiecīgi Izglītības noteikumu 15., 303., 27., 35., 31., 23., 19. un 231.punkts). Bērnu veselības aprūpi šajās jomās veic pediatrs, kas ir viena no ārsta pamatspecialitātēm, vai pediatrs, kurš papildus ir ieguvis attiecīgu apakšspecialitāti, piemēram, bērnu kardiologs, bērnu endokrinologs vai bērnu gastroenterologs (attiecīgi Izglītības noteikumu 158., 170. un 178.punkts). Ņemot vērā minēto, Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka internās aprūpes māsas kompetencē ir dažāda vecuma grupu pieaugušu pacientu veselības aprūpe.

Kasācijas sūdzības arguments, ka atbilstoši lietā esošajiem studiju plāniem internās aprūpes māsa apgūst arī aprūpi pediatrijā, neļauj nonākt pie cita secinājuma. Teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu apjoms, kas ir jāiegūst internās aprūpes māsai, ir norādīts Izglītības noteikumu 528.punktā, kur zināšanas pediatrijā nav ietvertas. Šajā punktā norādītās zināšanas un iemaņas ir saskanīgas ar internās aprūpes māsas kompetencē ietvertajiem jautājumiem un 525.1.apakšpunktā norādīto speciālistu darbības jomu. Tas, ka studiju laikā tiek gūts ieskats arī pediatrijā, nemaina iepriekš atzīto, ka atbilstoši Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunktam internās aprūpes māsa sadarbojas ar ārstiem, kuru kompetencē ir pieaugušu pacientu veselības aprūpe.

Nav nozīmes kasācijas sūdzības argumentam, ka pastāv arī tādu jomu speciālisti, kas veic gan pieaugušo, gan bērnu aprūpi, jo, kā jau tika norādīts iepriekš, atbilstoši Izglītības noteikumu 525.1.apakšpunktam internās aprūpes māsa sadarbojas tikai ar tādiem ārstiem, kas veic pieaugušo aprūpi jomās, kur bērnu veselības aprūpi veic pediatri.

[9] Nav pamatots kasācijas sūdzības arguments, ka tiesa ir pārkāpusi savu kompetenci, spriedumā secinot, ka pieteicējai Latvijas Māsu asociācijas lēmuma pieņemšanas laikā nepiemita praktiskās iemaņas darbam ar pieaugušajiem pacientiem.

No sprieduma ir skaidri redzams, ka apgabaltiesa nav vērtējusi pieteicējas iemaņas pēc būtības vai pieteicējas darba kvalitāti, bet gan vērtējusi tikai to, vai pieteicēja pirms resertifikācijas ir veikusi profesionālo darbību tieši attiecīgajā pamatspecialitātē, kas, kā jau tika norādīts, atbilstoši tiesību normām ir resertifikācijas obligāts priekšnoteikums. Līdz ar to arī apgabaltiesas secinājums par praktisko iemaņu trūkumu kā šķērsli labvēlīgāka administratīvā akta izdošanai ir saprotams tikai tādējādi, ka apgabaltiesa ir konstatējusi, ka pieteicēja nav veikusi tiesību normās prasīto profesionālo darbību resertificēšanai internās aprūpes māsas specialitātē.

Tā kā tas ir viens no obligātiem priekšnoteikumiem resertificēšanai, tad apgabaltiesas kompetencē bija vērtēt to, vai šis priekšnoteikums ir izpildījies. Kā ir atzīts Senāta judikatūrā, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies. Izskatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu (*Senāta 2010.gada 11.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-43/2010 (A42391406) 11.punkts*).

[10] Apkopojot iepriekš norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas spriedums ir pareizs, bet pieteicējas kasācijas sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 16.jūlija spriedumu, bet /pers. A/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

A. Kovaļevska Dz. Amerika I. Višķere